

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frankova ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din. za banovino 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davok posebej. Polt. šok. rač. 17.153. Telefon 45-86

Potreba Zveze državnih nameščencev

Z uradniškim zakonom iz l. 1931. je bila ukinjena Zveza državnih nameščencev, ki je v času svojega obstoja dostojno zastopala interese vseh vrst državnih uslužbencev. Potreba po ustanovitvi skupne organizacije vseh vrst državnih uslužbencev se je pokazala že v prvih povojnih letih, ko je izšel naš prvi uradniški zakon. Čeprav so imele vse kategorije državnih nameščencev že svoja strokovna in stanovska društva in združenja, vendar je morda prav to dejstvo vzbudilo novo potrebo — potrebo skupnega foruma, ki naj bi ustvarjal skupne in enotne zahteve iz raznih diferenciranih teženj posameznih skupin. Zaveza, da bo enoten nastop prav vseh vrst državnih uslužbencev pri postavljanju upravičenih zahtev vedno uspešnejši, nego naglašanje teh zahtev z raznih strani in v raznih oblikah, je utrudilo temelje tej, takrat povsem novi ustanovi. In prav v trenutkih, ko je bilo treba zagovarjati skupne težnje in zahteve po zboljšanju moralnega in gmotnega položaja nas vseh, se je izkazalo, kako nujno potrebna nam je bila zveza vseh uslužbenških organizacij in kako uspešno njeno delo. Toda zaradi določil zakona je morala prenehati s svojim delovanjem.

Zelo smo občutili pezo § 76. uradniškega zakona in s težkim srcem smo likvidirali Zvezo državnih nameščencev, ki si je že utrdila temelje in s svojim delovanjem dokazala upravičenost in potrebo svojega obstoja. Toda nam je ostala le še možnost stalnih zahtev po vrnitvi pravice po skupni zvezi vseh združenj uslužbencev v reprezentativni močni in borbeni formaciji.

Da nam je bila ta ustanova resnično potrebna in tudi koristna, nam izpričuje dejstvo, da smo naglašali potrebo njene obnove vsako leto v svojih resolucijah in v predlogih za finančni zakon zahtevali ukinitev zakonske določbe, ki onemogoča ustanovitev predstavništva nameščenskih organizacij vseh strok in položajev. Potreba skupnega predstavništva vseh državnih nameščencev je postala še prav posebno izrazita konec lanskega leta. Vojna vihra, ki je zadivila širno Evropo, je povzročila prav resne pretresljaje v celotnem našem narodnem gospodarstvu. Odmev teh pretresljajev se je odražal v nestalnosti cen vsem življenjskim potrebščinam. V začetku malenkostni porast cen je zavzel čedalje večje dimenzije in kakor kamen, sprožen v gorah, je povzročil pravcato lavino, ki preti uničiti možnost življenjskega obstoja vsem javnim nameščencem. Cene se dvigajo brez prestanka! In naše plače? Že pred 1. septembrom lanskega leta niso več dosegale življenjskega minimuma, sedaj pa ne zadostujejo več niti za golo preživetje.

In prav to dejstvo je ponovno sprožilo vprašanje nujne potrebe skupne in enotne reprezentance vseh nameščenskih organizacij. Borba za zboljšanje našega gmotnega položaja, ki postaja z dneva v dan obupnejši, je od nas naravnost zahtevala skupno in enotno predstavništvo. V teh resnih časih, v tem grozecem dviganju cen, pri teh negotovih pogledih v bodočnost ni šlo več za diferenciranje specialne zahteve posameznih strok državnih uslužbencev, marveč je šlo in gre tudi danes še edino in izključno samo za zboljšanje sedaj povsem obupnega gmotnega položaja nas vseh. Za doseg tega je bil osnovan v Beogradu akcijski odbor. Rodila ga je nujna potreba, slabi časi in nevzdržne razmere, povzročene po stalnem in naglem naraščanju cen, so pripomogli k njegovemu obstoju. V teh resnih časih, ki grozijo upropasti naše družine, a nas vse popolnoma sproletarizirajo — v teh časih so se zatekle vse nameščenske organizacije k edino možnemu izhodu in stremljenju po osnovanju skupnega predstavništva — izvolile so akcijski odbor, katerega glavna in edina naloga je bila borba za zboljšanje gmotnega položaja vseh državnih nameščencev. Ad hoc sestavljeni akcijski odbor je torej moral prevzeti glavno nalogo Zveze državnih nameščencev — začeti je moral v najtežjih okoliščinah borbo za znižanje cen vsem življenjskim potrebščinam, odnosno borbo za zvišanje plač. Toda v težkih razmerah postanejo vsi ljudje nestrpnosti in to se je videlo tudi v tej novi ustanovi. Naloga, ki je bila postavljena že pred osnovanjem tega odbora, je sprožila še razna vzporedna vprašanja, nastala je potreba skupnega glasila, nujnost snovanja zveze, vprašanje taktike itd. In prav v teh vzporednih, in ne pri glavnem vprašanju, so nastala nesoglasja in akcijski odbor se je razdvojil — poleg njega je nastal še centralni odbor. Ni naša naloga, na tem mestu ugotavljati vzroke in iskati povzročitelje tega razcepa, marveč hočemo ugotoviti le dejstvo, ki je brez dvoma silno kvarno za vsa naša stremjenja po zboljšanju našega položaja. — V Ljubljani, kjer je bil osnovan banovinski akcijski odbor, se zastopniki niso dali speljati od glavnega vprašanja, borbe za zboljšanje gmotnega položaja, na stranska sporna

Naša država je uspeh brezmejnih žrtev in naporov

Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle je imel 1. decembra govor, ki so ga prenašale vse jugoslovanske radijske postaje. Knez namestnik je v govoru dejal:

V tem slovesnem trenutku, ko vsi Jugoslovani, duhovno zedinjeni in čvrsto povezani v svoji dragi domovini, dostojanstveno proslavljajo 1. december leta 1918., dan svojega zedinjenja, pošiljam svoj pozdrav vsem Srbom, Hrvatom in Slovincem v globoki veri v srečno bodočnost naše kraljevine.

Današnja proslava dneva zedinjenja pada v resne in težke čase. Večina sveta je v oboroženem sporu in vojna besni na mnogih straneh. Treba je ohraniti vso resnost in hladnokrvnost, da bi obvarovali državo pred vojnim požarom. Naša država vodi miroljubno politiko in želi prijateljstva ter sodelovanja z vsemi svojimi sosedi, ki spoštujejo njeno nedotakljivost in njeno neodvisnost.

Naša država ni ustvarjena za zeleno mizo. Naša država je uspeh brezmejnih žrtev in naporov celih rodov. Njeni temelji počivajo na kosteh njenih najboljših sinov, ki so s svojo krvjo odkupili pravico do življenja, svobodo in neodvisnost. Celi rodovi od očeta do sina so nosili luč narodne svobode, dokler ni prišlo do ostvartitve te velike narodne za-

misli. Naši ljudje so čvrsto povezani s to zemljo, ker vedo, s kolikimi žrtvami so si pridobili pravico, da živijo in gospodarijo z njo.

Naša država je kljub svoji nevtralnosti v tem sporu izpostavljena mnogim težavam, ki izvirajo iz zunanjih dogodkov. Za nas je zelo vzpodbuden prizor, da v takih trenutkih vidimo vse naše ljudstvo zedinjeno okoli svojega kralja, kako mirno in dostojanstveno prenaša vse neogibne žrtve.

Izkoristim naj to priliko, da izrazim svoje veliko priznanje vsem Jugoslovanom zaradi velike narodne zavesti, ki jo kažejo v sedanjih resnih trenutkih. Zaradi tega se moremo mirno posvetiti svojemu vsakdanjemu delu zavedajoč se svoje moči in svoje pravice.

Življenjska sila našega ljudstva, ki se sedaj kaže, nam daje nove dokaze, da moremo z zaupanjem gledati v svojo bodočnost. To državo varujejo rodovi, ki so vredni svojih velikih prednikov. Zaradi tega se moremo mirno posvetiti svojemu vsakdanjemu delu zavedajoč se svoje moči in svoje pravice.

Živel kralj!

Živela Jugoslavija!

Nekaj misli o priliki letošnjega izseljeniškega tedna

»Tujina take denarje kuje, da dobro s slabim plačuje!«

Mnogo naših ožjih rojakov so življenjske razmere doma, je usoda, ki jim ni bila naklonjena, ali pa pohlep po bogastvu, zanesli v vse dele širnega sveta. Od l. 1830., ko so odšli prvi naši rojaki v širni svet, pa do danes, je tujina s svojo mamljivo sugestijo privabila že na sto in stotisoče izseljencev slovenske krvi. Marsikdo je tam tudi omagal, tuja zemlja krije njegov grob, a kljub temu jih še danes živi po širnem svetu razkropljenih nad pol milijona. Če k temu številu prištejemo še one zamejne Slovence, ki so ločeni od nas ne po svoji krivdi, dobimo število, ki je za vsakega izmed nas porazno. Saj živi izven meja naše domovine Jugoslavije toliko Slovencev, kakor doma, to je nad 1.200.000.

Ogromno je to število za naš mali slovenski narod, a to število nam da tudi mnogo misliti.

Če zasledujemo kulturno, prosvetno kakor tudi gospodarsko življenje naših ljudi v tujini, moramo odkrito priznati, da so prav Slovenci kot izseljenci, bili v tujini med prvimi, ki so v veliki osvobodilni borbi polagali svojo kri, svoja življenja in svoj denar na žrtvenik domovine ter tako posredno ali neposredno pomagali pri realizaciji našega skupnega cilja, ki je bil: »Svobodna Jugoslavija«.

Poleg tega pa so naši izseljenci ponesli v svet glas o visoki stopnji kulture, na kateri smo, glas o pridnosti, poštenosti in solidnosti našega naroda ter tako utrdili ugled naše države po vsem svetu.

Materialne pomoči, ki jo je domovina prejela in jo še prejema od njih, ne bo mogla nikoli vrniti in ne odslužiti. Saj je do danes znesek narasel že nad eno milijardo dinarjev in so s tem denarjem rešili izseljenci doma marsikateri dom propada, marsikatero posestvo odtujitve in mnogim rojakom doma so omogočili mirno in udobno življenje. Kravjo je bil prislužen ta denar, marsikatera kaplja znoja je kanila raz vročega obraza na zemljo, a ljubezen do doma, do rodne grude je bila tako velika, da je tudi taka žrtev bila le malenkostna v primeri s to ljubeznijo.

vprašanja, in prav zato je ostal tu banovinski akcijski odbor enoten in homogen in ni odvisen ne od akcijskega, ne od centralnega odbora. In v borbi v tako težkih in izjemnih razmerah je enotnost nastopanja homogene celote prvi pogoj za uspehe.

Prav ta navedena dejstva so nam jasen dokaz, kako nujno potrebna je Zveza vseh državnih nameščencev. Če bi ta obstajala, bi imela svoj odbor, izvoljen po delegatih vseh nameščenskih organizacij. Ta odbor, čeprav bi bili v njem dve struji, ne bi mogel razdvojiti vse nameščenske organizacije v dva tabora. Vsa stranska vprašanja bi bila namreč že prej rešena — in v glavnem vprašanju — vprašanju potrebe borbe za zboljšanje obupnega položaja sta si tudi akcijski in centralni odbor edina.

In prav to so razlogi, da ponovno naglašamo nujno potrebo po osnovanju Zveze državnih nameščencev vseh strok in položajev.

Z ozirom na te ogromne žrtve ter z ozirom na to, da se pretaka po žilah teh naših ljudi slovenska kri, smo dolžni zlasti sedaj, ko ves svet dirja proti negotovim velikim dogodkom, da tem našim rojakom pomagamo, da ne bodo prej ali slej utonili v razburkanih morjih tujih narodov.

Marija Klofutarjeva:

Med „zaostalimi“ v otrokovem stoletju

(Nadaljevanje)

Kakor svetilnik, ki sredi viharne noči dalekih morij razseva prepače mrakov in kaže blodnim mornarjem pota domov in sije uteho njih srcem! Luč bodi in sij!

Fran Albreht.

Ko sem bila še na poboljševalnici v Slav. Požegi, sem prejela več pism z vprašanji, da-li nisem več učiteljica, ali sem se »umaknila« svetu radi nesrečne ljubezni itd. ter pisma z naslovi: Č. materi prednici, č. sestri oberici, predstojnici samostana za vzgojo itd. Navedena vprašanja dokazujejo, da javnost ni bila poučena o ustroju poboljševalnice, o načinu vzgoje ter o učnih in moralnih uspehih, čeprav je bil v poboljševalnici največji odstotek gojenk vedno iz dravske banovine.

V sledečih vrsticah želim podati nekaj vtisov in izkušenj iz ustanov za »defekte«, pa najsi bo to samo eno koristno zrno na polju, ki ga mnogi kultivirajo — dosegle so svoj cilj.

I. Sedem let v ženski poboljševalnici v Slav. Požegi

Naloga poboljševalnice je, da slabo vzgojene in zanemarene deklice in mladenke, kakor tudi tiste, ki jih je okolica s slabimi vzgledi pokvarila s sebičnostjo, brutalnostjo, izkoriščanjem in vsiljevanjem napačnih pojmov o življenju in njegovih smereh in jih je iztirila ali jih celo potisnila v ulično blato, vzgoji, njihovi stopnji, kraju in mentaliteti primerno izobrazijo in vzbudi v njih smisel za delo in red ter jih tako privede h končnemu cilju vsake vzgoje.

Ker je glavna naloga poboljševalnice, obvarovati otroka, da moralno ne propade ter izpolniti njegovo vzgojo, bi naslov »poboljševalnica« zamenjala z »vzgojevalnico«. V Slav. Požegi sem to praktično izvedla tako, da sem kar zamenjala tablo, no, za javnost je ostala »poboljševalnica« — in te vrstice so namenjene javnosti.

Proč z vsem, kar gojenca ali varovanca ponižuje in spominja mračne preteklosti! Poboljševalnica ni kaznilnica, ni jetnišnica, ni sodišče in ni dom kesa in pokore, temveč pristanišče za mladostnike, ki niso dovolj močni in spretni, da bi mogli sami krmariti svoj čolniček, izogibati se čeri in kljubovati viharjem. Vsaka poboljševalnica bi morala biti sončna terasa za vse tiste, ki so doslej morali prezebat v senci in na mrazu, ter končno domače ognjišče vsem tistim, ki niso imeli sreče, zaspati ob božanju raskave očete roke in po blagoslovljajočem materinem poljubu; ki ne vedo, kako prijetno se zajema

Pri tej pomoči mora sodelovati ves naš narod brez razlike stanu, političnega prepričanja ali verskega mišljenja. Vsi moramo biti enotni pri tem velikem delu in popraviti moramo vse pogrške, storjene do sedaj. Marsikaj se da še popraviti, a delo mora biti načrtno in ne smemo se strašiti žrtev, kakor se jih tudi ne ustrašijo drugi narodi, ki žrtvujejo za svoje rojake v tujini vse, samo, da jih ohranijo zavedne in zveste materi domovini.

Za naše rojake v tujini mora biti ljubezen velika, za njihovo kri, ki jo pije sedaj tujina, moramo tudi nekaj žrtvovati. Tiste vezi, ki družijo izseljence z domovino, se ne smejo zrahljati ali celo pretrgati in to celo po naši malomarnosti in krivdi, ampak se morajo res ojačiti in poglobiti. Ne smemo misliti na nje le takrat, ko zvemo, da je v tujini umrl ta ali oni bogati stric, in se potegujemo za dediščino, ampak misliti moramo na nje tudi takrat, ko gre nam bolje a njim tam morda slabše.

Zlasti v dobi splošne gospodarske krize, ki je zajela ves svet in ki še sedaj kraljuje, je ta hudo prizadela naše rojake v tujini in je mnogim vzela tako rekoč eksistenco. Prav iz tega vzroka sta nujno potrebna materialna kakor tudi moralna pomoč, da se rešijo gotove propasti.

Doma je treba vzgojiti našo mladino, da bo znala ceniti in spoštovati te ljudi, ki so zapustili svojo rodno grudo ter odšli v tujino. Mladina mora vedeti, da je tujina mačeha, da je le doma, pa naj ji bo še tako slabo, lepše, svobodnejše in veselejše življenje, kot v tujini, kjer čuti vsak izseljenec ono moro, oni prezir in zaničevanje, češ da je pač tujec, pritepenec. Taka vzgoja pa bo imela tudi drug uspeh, ovirala bo beg v tujino, beg od rodne grude, ki ga moramo na vsak način preprečiti.

V tem tednu, ki je posvečen našim izseljencem, skušajmo povsod, po vsej domovini organizirati vsaj moralno pomoč svojim bratom in sestram v tujini, oni, ki so boljše situirani, pa naj tudi gmotno podpro tiste organizacije in ustanove, ki skrbijo za naše izseljence, kajti zavedati se moramo, da je bolje doma živeti pod kapom kakor v tujini na soncu.

Kolar Vilko.

skromna jed iz domače sklede in kako sladek je domači kruh.

Pogoji za sprejem otrok v poboljševalnico in doba vzgajanja:

S posebnim zakonom o prisilni vzgoji nedoraslih z dne 6. februarja 1902. je bil osnovan v Glini, v banovini Hrvatski, zavod za vzgojo otrok in mladostnikov.

§ 1. tega zakona glasi, da se v prisilno vzgojo sprejemajo otroci, ki še niso dopolnili 14 let, ako so brez vsake roditeljske ali domače vzgoje, ali pa, ako je bila domača, šolska in religiozna vzgoja brezuspešna ter ako so poleg tega:

a) storili neko, po kazenskem zakonu kaznivno dejanje in

b) če so vdani brezdelju, potepanju, prosjačenju in drugim asocialnim činom ter so zapuščen ali pa jim preti zapuščenost.

Odredbe tega zakona veljajo danes za vse poboljševalne institucije v državi. Te so: v Ljubljani mladinski oddelek, pridelen moški kaznilnici za mladostnike (prej banovinski zavod v Ponovičah pri Litiji), mladinski oddelek za starejše mladostnice pri ženski kaznilnici v Begunjah, moška poboljševalnica v Glini, ženska poboljševalnica v Slav. Požegi, zavod za vzgojo dečkov v Pahinskem pri Ivanču, »Dom mladostnikov« v Beogradu, mladinski oddelek za mlajše mladostnike pri moški kaznilnici v Gospiću ter zavod za vzgojo otrok iz zapuščine M. K. Amruša v Klinči Seli pri Zdenčini. Po predpisih tega zakona

Vsebina:

Potreba Zveze državnih nameščencev.

Naša država je uspeh brezmejnih žrtev in naporov.

Nekaj misli o priliki letošnjega izseljeniškega tedna.

Med »zaostalimi« v otrokovem stoletju.

Naša delegacija.

Zmote.

UČITELJSKI POKRET: Socialno ekonomska zaščita slovenske mladine.

LISTEK: 996 dinarjev.

Osebnost zadeve. — Učiteljski pevski zbor.

— Šolski radio. — Iz listov. — Mladinska matica. — Učiteljska tiskarna. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

ostajajo otroci v zavodu do dopolnjenega 18. leta.

§ 26. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi iz leta 1930. glasi: Otroci ne sme biti kaznovani, če zagreši dejanje, kazni-po po kazenskem zakonu. Tak otrok se izroči staršem, varuhom ali šolski oblasti, da ga kaznujejo, da zanj skrbijo in da ga nadzorujejo. Ako pa je tak otrok zapuščeni, zane-marjen in moralno pokvarjen, se odda v zavod ali pa primerni družini, kjer mora ostati tako dolgo, da se poboljša, toda najdalje do dopolnjenega 17. leta. Prisilno vzgojo v zavodu odreja in odmerja varstveno sodišče.

§ 27. omenjenega kazenskega zakona pa pravi: Mladoletnik ne sme biti kaznovan, ako se ne zaveda svojega dejanja. Takšen mladoletnik se odda roditeljem, varuhom ali osebam, ki so dolžne zanj skrbeti, da ga kaznujejo, zanj skrbijo in ga nadzorujejo. Če pa je tak mladoletnik zane-marjen in moralno pokvarjen, se odda v vzgojni zavod ali pa primerni rodbini, kjer mora ostati tako dolgo, da se poboljša, toda najmanj 1 leto in največ do 21. leta.

§ 28. Če je mladoletnik toliko zrel, da razume vsebino in posledice svojih del, pa jih kljub temu izvršuje, se kaznuje z ukorom, s krajšo poizkusno dobo ali pa z oddajo v vzgojevalnico ali poboljševalnico.

Z ukorom se kaznuje mladoletnik radi lažjega asocijalnega dejanja in če je bilo to dejanje izvršeno iz mladostne nepremišljenosti in lahkomišelnosti.

S poizkusno dobo do enega leta se kaznuje mladoletnik za težje asocijalno dejanje, če je bilo storjeno iz nepremišljene lahkomišelnosti ter ob nadeh in izgledih, da se bo mladoletnik poboljšal brez poboljševalnice.

V vzgojni zavod se odda mladoletnik, če je zapuščeni in že moralno pokvarjen, in mora v njem ostati do poboljšanja, toda najmanj 1 leto in največ do 21. leta.

V poboljševalnico pa se odda otrok, če je tako pokvarjen, da ne sme biti sprejet v vzgojevalnico. V njej mora ostati do poboljšanja ali najmanj tri in največ deset let.

Kje je meja med otroci in mladoletniki? Po § 14. citiranega zakona so otroci osebe, ki še niso dopolnile 14 let, mlajši mladoletniki so med 14. in 17. letom, starejši mladoletniki pa med 17. in 21. letom.

§ 29. Kaznovanje mladoletnikov ostaja brez posledic. Po prestani »kazni« je mladoletnik zopet neoporečen član človeške družbe, ker se vsi navedeni postopki proti njemu ne smatrajo za kazni, temveč za vzgojna sredstva. Mladoletniki so po kazenskem zakonu vedno neoporečni. Delikti, napravljeni v omenjeni mladostni dobi, ne prihajajo v poštev pri odmerjanju eventualne kazni v zreli dobi.

§ 28. kazenskega zakona predvideva dve vrsti zavodske prisilne vzgoje, za mlajše mladoletnike blažjo vzgojo v vzgojevalnicah, za starejše strožjo v poboljševalnicah. To je, trdijo, še neizlučen oreh, h kateremu se vrnem pozneje pri vzgojevalnih in poboljševalnih ovirah.

Glavni korak za oddajo otroka v vzgojni zavod stori torej na prošnjo, predlog ali pri-tožbo staršev, varuhov, šol itd. varstveno sodišče.

V zavod se ne bi smeli sprejemati težko in nalezljivo bolni otroci, zato mora biti vsak kandidat pred oddajo v zavod zdravniško pregledan. Tudi to je problem za sebe. Zdravniški izkazi v moji dosednji praksi so glasili približno takole: Danes sem N. N. službeno pregledal in ugotovil, da je duševno in telesno toliko zdrava, da je sposobna za sprejem v zavod. Pri spolno bolnih je bila še pripomba: Zdravila se je v X bolnici ali doma od ... do ... prejela toliko injekcij, napravila toliko salvarzan, bizmut ali novofosoran kur in tako dalje. Tudi k temu vprašanju se vrnem pozneje. (Dalje prih.)

Naša delegacija

Pojasnila in pripombe na »Odgovor«.

Na poslani »Odgovor«, ki je bil pod gornjim naslovom priobčen v 14. številki »Učiteljskega tovariša« z dne 28. novembra t. l. s podpisom štirih predsednikov sreskih učiteljskih društev in štirih delegatov, ki so prisostvovali letošnji banovinski skupščini, podajamo sledeče pripombe in pojasnila:

Uvodni članek v 9. številki »Učiteljskega tovariša« z dne 17. oktobra t. l., ki je izšel tik pred banovinsko skupščino, nosi naziv »Naša delegacija« in je že po svojem naslovu namenjen prav vsem delegatom sreskih učiteljskih društev. Opozarja jih, da je treba na skupščini posvetiti vso pozornost moralni vzgoji našega članstva. Prepričani smo, da ni nikogar med nami, ki bi mogel zanikati važnost in nujnost tega vprašanja za organizacijo in stan. Zlasti pa je to vprašanje aktualno danes, ko postajata značajnost in požitvalnost vse bolj redki lastnosti. Članek govori uvodoma o splošnih pojavih v družbi, ki se prenašajo na sleherni skupinski povezanost, pa tudi na vsakega posameznika. V zvezi s tem ugotavlja na splošno, da je treba lomečim silam, ki razdirajoče vplivajo, postaviti nasproti pozitivna, duhu časa ustrežajoča moralna in socialna načela ter voljo, uveljavljati jih tudi

za ceno lastnega, to je osebnega požrtvovanja. Nato članek konkretizira bolne pojave, nastajajoče v družbi kot celoti zlasti v današnjih neurejenih časih, v odstavku, ki ga navaja v prejšnji številki objavljen »Odgovor« in ki ga zaradi jasnosti ponavljamo tudi mi:

»Vsako vrenje meče na površje gnijoče sestavine, vsaka razkrajača se družba (podčrtali mi) nudi brezštevilnim konjunkturistom in ambicioznim stremuhom najlepšo prilomnost, da uveljavljajo na škodo soljudi (podčrtali mi) svoje sebične namene tako, da jih obdajajo z gloriolo aktualnih nujnosti in socialnih parol. Bolj kot kdaj je potrebno danes, da ločimo kleno zrno od plevla, resnično požrtvovalnost od bobnečih fraz stremuških individuov po eni ter prihuljenih zaplotnikov po drugi strani.«

Iz stilizacije same je točno razvidno, da navaja ta odstavek konkretne pojave v družbi na sploh. Ta splošnost je zlasti jasno opredeljena s bližnjima oznakama v tekstu »razkraja-joče se družbe« in »na škodo soljudi«. Šele pozneje iz teh obih pojavov prehaja članek na našo organizacijo ter opozarja delegate, ki naj bodo sebi najstrožji sodniki, naj zahtevajo od svoje organizacije rigoroznosti vedno in

proti vsakemu, ki bi grozil, izpodkopavati moralne temelje. Istočasno pa članek v sledečem odstavku opozarja, da se mora vršiti to čiščenje od spodaj navzgor, ker se vrše neznajčajnosti na terenu življenjske borbe v neposredni sosesčini tovarišev in tovarišic. S tem stavkom je nakazana delegatom prav konkretna naloga, ki je še posebno nujna v časih, ko se je bati zaradi v dobesedno navedenem odstavku prikazanih pojavov v družbi, da se bodo primeri netovarištva in neznajčajnosti množili.

Zakaj aplicirajo podpisniki »Odgovora« ta odstavek in sploh članek baš nase, nam ni znano. Ne moremo si razlagati, do česa bi vodilo, če bi posegli podpisniki na vsa vprašanja, ki so jih obravnavali uvodniki »Učiteljskega tovariša« v teku preteklega upravnega leta. Zlasti pa ne moremo razumeti, da aplicirajo nase ta uvodnik, ker so sami sodelovali na skupščini in se tam soglasno opredelili za to, da vnese organizacija skrb za moralno vzgojo članstva kot posebno točko v svoj delovni program. Več podpisnikov »Odgovora« je bilo v skupščinskem odboru za organizacijsko in stanovsko politiko in po njihovem predlogu in v njihovi stilizaciji je skupščina soglasno sprejela sklep, ki se v polnem obsegu nanaša na uvodnik »Naša delegacija«. Ta sklep nalaga vsej organizaciji dolžnost, vzgajati člane za brezkompromisne borce na stanovskem programu in obveznost dela za moralno čiščenje naših vrst.

Navedbe v »Odgovoru«, ki naj bi utemeljile vzročno zvezo med uvodnikom v »Učiteljskem tovarišu« »Naša delegacija« in »Po skupščini«, bi člani, ki niso bili na skupščini, lahko razumeli tako, kot da se je na skupščini bila ostra borba zaradi stanovske politike vodstva sekcije v preteklem letu. Pripominjamo, da je bila vsa stanovska i organizacijska politika vodstva sekcije soglasno odobrena in da so bili že v odseku za organizacijsko in stanovsko politiko umaknjeni tudi predlogi tistih treh sreskih učiteljskih društev, ki so imela pomislek do nekega docela konkretnega ukrepa vodstva sekcije. Na skupščini nihče ni govoril k tajniškemu poročilu niti pri načelni niti pri podrobni debati in je bilo tajniško poročilo, ki prikazuje vse delo organizacije v preteklem letu, brez debate in soglasno sprejeto. Do izmenjave mnenj je prišlo na skupščini le pri sprejemanju nekaterih predlogov, ki so jih skupščinski odbori predlagali plenu-mu v odobritev. V pogledu ureditve razmerja med JUU in SHUD je skupščina v celoti in soglasno sprejela stališče vodstva sekcije. — Ravno tako je skupščina soglasno odobrila politiko vodstva sekcije v skupni nameščen-ski akciji v banovini in njegovo prizadevanje za ureditev razmer v centrali. Do difference je prišlo edino le pri vprašanju odobritve dela izvršnega odbora JUU v pogledu centralne nameščen-ske akcije, pri čemer je glasovalo 11 delegatov proti. Docela neutemeljen je za-to v »Odgovoru« zaključek, ki ustvarja zvezo med člankom »Naša delegacija« in med na-stopanjem delegatov sreskih učiteljskih društev pri opredeljevanju stališča teh društev do vprašanj stanovske politike sekcijskega vodstva.

Vodstvo organizacije nikdar ni bežalo pred kritiko in se ji tudi danes ne umika. V polni meri vzdržuje stališče, izraženo v »Učiteljskem tovarišu« dne 19. oktobra 1940., ki ga citirajo podpisniki »Odgovora« in ki pravi, da

»sta različno gledanje in podkrepljena kritika najboljše jamstvo, da organizacija in

njeno vodstvo ne otopita v starih izvoženih shemah, marveč dobivata prav od tega razno-vrstnega pojmovanja vsakočasni organizacijskih nalog vedno in vedno nove impul-ze...«

V tej izjavi, ki jo tudi sami smatramo za poziv, pa je jasno povedano, da gre za kritiko in sicer utemeljeno in podkrepljeno kritiko. To je za kritiko dela. Taka kritika je vedno zaželena. Mnenja pa smo, da se podpisniki »Odgovora« pri zagovarjanju in za-stopanju stališča znižanja proračuna ne morejo sklicevati na ta poziv. Nastopanje za znižanje članarine in s tem v zvezi za znižanje organizacijskega proračuna v današnjih časih, ni kritika. O predlogih za znižanje proračuna kot kritiki bi lahko govorili le tedaj, če bi se cene zniževale in bi zaradi tega nastajali v organizacijskem proračunu prihranki. Le tedaj torej, če bi se v cenejših časih vodstvo organizacije, ki bi imelo zadostna in prekomerna sredstva za organizacijo na razpolago, protivilo znižanju, bi nastopanje delegatov za zmanjšanje proračuna lahko ime-novali kritiko. Danes pa so časi drugačni. Vse cene in s tem vsi izdatki so narasli tudi za organizacijo. Vodstvo bi bilo zato v strem-ljenju, ohraniti organizacijo neokrnjeno, upravičeno, da bi stavilo skupščini predlog za zvišanje proračuna. Upoštevajoč pa slabe gnotne razmere članov, tega ni storilo. Pred-lagalo je v sprejem proračun z dosedanjim višino članskih prispevkov in je v obsegu teh predvidenih dohodkov samo predlagalo neke okrnitve, ki se dajo izvesti za organizacijo na kolikor mogoče neboleč in neškodljiv na-čin. Pri proračunu ni šlo za vodstvo organi-zacije in za njegovo delo. Šlo je za organiza-cijo samo, ki bi ji bila z znižanjem proračuna nevarno omajana materialna in s tem življenjska osnova. To ogrožanje organizacijske eks-istence bi nastalo v današnjih časih v vsa-kem primeru znižanja organizacijskega proračuna, zlasti pa še, če bi bil sprejet predlog podpisnikov »Odgovora«, ki so zahtevali znižanje članarine letno za 30 din od člana. S tem bi organizacija izgubila letno okroglo 100.000 din, to je skoraj četrtino vseh svojih dosedanjih dohodkov. Ta okrnitev gospodar-ske osnove, ki bi organizacijo tako težko za-dela, bi pa po drugi strani članom samim ne prinašala prav nobenih koristi. Eden od pod-pisnikov »Odgovora«, ki so se zavzemali za znižanje proračuna, je na skupščini tudi sam izrecno izjavil, da ne gre pri predlogu za znižanje proračuna za prihranek 3 din mesečne članarine pri članu, marveč za težke tisočake stanovskega denarja, ki bi bil z znižanjem članarine prihranjen. Iz te izjave na skupščini je jasno razvideti, da je ta delegat tudi sam uvideval neizdatnost prihranka na članarini za poedinec in mu je šlo zgolj za prihranek skupne vsote, od katerega prihranka pa bi imela organizacija neizmerno škodo. V svo-jem »Odgovoru« navajajo podpisniki, da so izjavljali svoje mnenje in zastopali svoje poglede na skupščini s hotenjem, da posežejo aktivno v organizacijsko življenje in da po-stane organizacija borbenejša. Nikakor ne ugovarjamo, da bi ti predlogi ne posegali v življenje organizacije, ali ne moremo si osvo-jiti njihovega stališča, da bi postala organi-zacija z znižanjem svojega proračuna borbenejša.

Vodstvo organizacije je bilo ob spreje-manju predlogov za skupščino, ki so zahte-vali znižanje sekcijskega proračuna, nad vse začudeno. Ni pa smatralo za potrebno, da bi o njih informiralo kogar koli in pripravljalo

Združenje slušateljev višje pedagoške šole v Zagrebu

Med letošnjimi slušatelji Višje pedagoške šole v Zagrebu je dobra tretjina Slovencev. Do letos slovenski učitelji slušatelji niso tukaj tvorili svoje delovne skupine, čeravno so njihovi interesi kot tudi potrebe po kulturni usmerjenosti zaradi svojstvenosti slovenskih razmer v nekih ozirih drugačni nego pri tovariših Hrvatih in Srbih. Domnevali so, da kot »gostje« na »tují« Višji pedagoški šoli z mirnim stanjem ob strani in društveno pasivnostjo najbolje obidejo vse težave nove skupnosti. Z ozirom na dejstvo, da se le s skupno aktivnostjo ustvarja najboljši razvojni tok in bude sile k delavnosti, je bilo to stališče zgrešeno.

Ob ugotovitvi, da je z ustvaritvijo delovne in interesne povezanosti dana možnost uspešnega razvoja vsakega posameznika je nastala slovenska skupina slušateljev, ki je na letošnjem običnem zboru Združenja prvič nastopila enotno.

Na sestanku v Narodnem domu, ki ga je vodil slušatelj II. letnika tov. Serajnik Beno, so složno rešili vse osebne zadeve, ustvarili program dela ter uredili odnose do tovarišev Hrvatov in Srbov. Vsestavili so tudi svojo kandidatno listo za solistiv v Združenje slušateljev. Ugotovili so, da jim je poglo-bitev tovariških stikov s sestanki nujnost, saj ima vsak svoje misli, načrte in delovnost, čemur bodo v skupnem delu dali najlažje so-dobnostjo ustrežajočo smer in jasnost.

Razen poglobljenega študijskega dela je njihov naloga, da ostanejo v živih stikih s slovenskimi učiteljskimi društvi, iz katerih prihajajo sem vedno novi tovariši, kakor tudi z organizacijo meščanskošolskih učiteljev, kjer bo njih bodoče ožje stanovsko področje. Večja povezanost vzgojiteljev vseh vrst šol pa je nujnost, ki bo v svoji uresničitvi slovenskemu otroku olajšala danes že zelo težavno pot ljudske šole preko meščanske in sred-nje do strokovne poklicne izpopolnitve.

Z zmerno strujo Hrvatov in s Srbi so sestavili skupno kompromisno listo, na kateri so dobili pet odborniških mest in to: podpred-

sednik Šegula Pavle, odborniki: Švarc Ivo, Se-rajnik Beno, Nušić Dana in Zmave Ivanka. Slovenski slušatelji so na običnem zboru nastopili enotno, složno in preudarno, kar je bilo pravo nasprotje razburkani neskladnosti ostalih slušateljev. Ustvarili so ugoden vtis, ki dokazuje pravo tovarištvo, stanovsko vzgo-jenost in zavest resnosti nalog, ki so pred nji-mi v današnjih usodno težkih dneh.

Nadaljnji razvoj društvenega življenja Združenja je zavisen od mnogih činiteljev, ki so izven odločilno vplivnega območja sloven-skih slušateljev. Pozitivno dejstvo je, da so se prvič, odkar posečajo Slovenci Višjo ped. šolo v Zagrebu spontano zbrali ter ustvarili eno-tno delovno zajednico, ki bo vsakomur poma-gala k večji iniciativnosti in poglobitvi v smo-trenem izpopolnjevanju svojega obzorja.

Š. I.

Iz listov

—I Molimo za svoje učitelje. Ali smo do-slej za svoje učitelje kdaj molili? Kritizirali in ocenjevali, oponašali in zabavljali čeznje, to pač, da bi pa zanje molili, na to še mislili ni-smo. Da molimo za starše, za dobrotnike, to se nam zdi nekako samo ob sebi umevno, da bi pa molili za svoje učitelje, katehete, profes-orje, to se nam ne zdi potrebno. — A kako odgovorna in težka je učiteljeva naloga! Mi-slim namreč naloga pravega učitelja vzgojite-lja, ki se zaveda svoje odgovornosti in ki ve, da ima službo, ki je izmed najčastnejših in najvažnejših na zemlji; kajti katera služba naj bi bila častnejša in važnejša kot tale: biti učitelj resnice in kreposti za toliko neukih, namestnik toliko staršev, vidni angel varuh božjih otrok, čuvar vrednote Jezusove krvi, nadzornik svetišča Sv. Duha, kažipot kako številne mladine romarjem k Bogu, njih Oče-tu (Overber). — Če danes ljudskošolski učitelji, srednješolski profesorji in profesorji na univerzi ne pojmujejo vsi svojega poslanstva tako krščansko, če se ne zavedajo svoje od-govornosti pred Bogom in pred katoliškim slovenskim narodom, ali nismo v neki meri krivi tega tudi mi, ki za svoje učitelje nikdar molili nismo? Težko je biti dober učitelj, dober profesor, ki bo svoje učence tudi prav vzga-jal, ki jim bo oblikoval značaje, ki jim bo učitelj tudi s svojim zgledom in življenjem, ne pa jih samo trpal z znanjem iz šolskih

knjig. Bodočnost naroda leži v učiteljevih ro-kah. In do česa lahko privedejo narod slabi brezverski ali vsaj versko brezbržni učitelji, nam pač dovolj glasno govori Francija. Zato pa smo tem bolj dolžni prositi Boga, da nam da katoliško mislečih, katoliško živečih in ka-toliško učečih učiteljev in profesorjev, ki bo-do učence vzgajali v katoliškem duhu in jih učili v skladu s katoliškimi načeli pri vseh predmetih, da bodo res učitelji resnice in kreposti. — Zato: molimo za svoje učitelje! »Domoljub« z dne 27. novembra.

—I Šola in učitelji v prejšnjem stoletju« je naslov poročila, ki ga ponatiskuje »Slove-nec« dne 29. XI., katerega je dal na proslavi Slo-mškove družbe njen predsednik.

—I Duhovna mobilizacija. Iz beogradske-ga »Napreda«, čigar lastnik je univ. prof. dr. Mihailo Ilić, posnemamo: — »Potrebna nam je duhovna mobilizacija zaradi obrambe in zaradi preporoda. Tudi duhovna mobilizacija ni stanje, ki bi se dalo doseči na mehaničen način. Zaman bodo velike besede, če jim ne bodo sledila velika in iskrena dejanja, zaman bodo plemenite izjave, če bodo postopki mali in sebični. Duhovna mobilizacija, kakor vse drugo, kar je v zvezi z duhom, bo vedno takšna, kakršno je objektivno stanje — ne takšna, kakor jo proklamirajo in opisujejo. Za to delo je prav tako treba ustvarjati po-goje in kdor ustvarja te pogoje, dela za du-hovno mobilizacijo svojega naroda.« »Nova doba« z dne 29. novembra.

Novosti na knjižnem trgu

—k France Bevk: Mlada njiva. V založ-bi »naša knjiga«, Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, je izšla nova zbirka novel našega znanega pisatelja Bevka. Na 240 straneh je priobčenih 31 zanimivih novel. Cena v platno vezani knjigi 75 din.

—k Aleš Ušeničnik: Izbrani spisi VI. zve-zek. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljub-ljani 1940. — Cena v platno vezani knjigi 90 din. — Izšel je že VI. zvezek Ušeničnikovih spisov, ki obsega tri poglavja: I. Katoliška renesanca in nasprotni tokovi. II. Umetnost-ne in literarne borbe: O svobodni umetnosti. — Krščanstvo in umetnost. — Umetniški etos.

— Umetnost in pedagogi. — Zola in Lurd. — III. Literarni zapiski. To poglavje obsega med drugim tudi sledeče: Petrarka in Preše-ren. — Anton Aškerc. — Ivan Cankar. — Oton Župančič. — Anton Medved. — Simon Gregorčič in Anton Medved Silvín Sardenko. — Poczija Solovjeva itd. Prav to tretje po-glavje je še posebno pomembno tudi za našo literarno zgodovino. Ušeničnikovi izbrani spi-si pa predstavljajo dragoceno zbirko vseh nje-govih znanstvenih - filozofskih spisov in del, ki so bili sedaj raztreseni po raznih revijah in časopisih. Temu zvezku pa je priključen tudi seznam v tej zbirki neobjavljenih spi-sov in del.

—k Imre Madách: Tragedija človeka. Dramatska pesnitev. Založba ljudskih iger. (Komisijska zaloga Jugoslovanske knjigarne). Ljubljana 1940. Prevedla: Vilko Novak in Ti-ne Debeljak. Cena 80 din. Ta knjiga, ki je izšla med izrednimi izdajami Založbe ljudskih iger (urejuje Niko Kuret), je posvečena gospe grofici Mariji Zichyjevici, pospeševalci in podpornici madžarsko - slovenskih kulturnih stikov. V uvodu je kratek življenjepis avtor-ja, madžarskega dramatika iz srede 19. stolet-ja. Njegovo delo »Tragedija človeka« spada med najpomembnejša dela madžarskega slov-stva. Prevedena je na vse evropske jezike. — Slovenci madžarskega slovesstva doslej še nis-mo poznali. S prevodom »Tragedije človeka« pa spoznamo svetovnoznano dramatsko pes-nitev.

PRIPOMOČEK ZA POUK GOSPODINJ-STVA NA LJUDSKIH IN MEŠČANSKIH ŠOLAH

Odbor učiteljev gospodinjstskih nadaljeval-nih šol opozarja vse tiste tovarišice, ki po-učujejo gospodinjstvo na ljudskih, pa tudi na meščanskih šolah, da si delo znatno olaj-šajo, če si nabavijo priročni brošurici Pleško-Prašnikar: Prehrana-Kuhanje in Grum-Meši-ček: Dom-Obleka. Knjižnici vsebujeja v pre-prosti obliki vso snov, ki je predpisana v učnem načrtu. Nič več ne bo iskanja in se-stavljanja, če si naročite ti dve res praktično in poljudno spisani brošurici. Poskusite in pošljite takoj naročila na naslov Marta Plav-šak, učiteljica, Trbovlje. Cena: Prva brošura, ki je letos izšla v povpravljeni in povečani izdaji, stane 6 din, druga, ki je še iz stare zaloge pa 4 din.

pri sreskih društvih proti tem predlogom kakršno koli akcijo. Uverjeno je bilo, da to ni potrebno. Njegovo preprečanje, da bosta zmaga pri reševanju tega vprašanja preudarnost in skrb za organizacijo, je potrdil izid skupščine same.

Organizacija je sredstvo za našo skupno borbo. Čim težji je naš položaj, tem bolj nam je to sredstvo potrebno. Organizacija je zato najbolj potrebna tistim med nami, ki so slabše in najslabše situirani. To spoznanje je treba utrditi med našimi člani, pa ne bo nikogar, ki bi odstopil iz organizacije zaradi daja-

tev, ki so za njeno uspešno delo nujno potrebne.

Končno dodajamo še to, da močno obžalujemo ton, v katerem je »Odgovor« napisan.

POPRAVEK

Na koncu članka »Naša delegacija« v prejšnji številki »Učiteljskega tovariša« je tiskovni škrat zagrešil dve grobi napaki: Tov. Petroviča Simona je naredil za Hermana in v Pripombi je »Poslani odgovor« spremenil v »Poslovni odgovor«. S tem popravljamo ti dve neljubi napaki.

Zmote

(Za »Zvezo učiteljskih organizacij v Jugoslaviji«)

Članek, objavljen v 13. številki »Učiteljskega tovariša«, ki razpravlja o »Zvezi učiteljskih organizacij v Jugoslaviji«, mi daje povoda, da pokažem na nekatere zmote in zmotna mišljenja pri reševanju tega problema. Poleg svojega osebnega mišljenja prepričam, da skupno s svojimi tovariši izvršnega odbora iznesemo mišljenje, kolikor se pogrešno članek naslavlja na izvršni odbor.

Danes je zavesa vseh motivov, ki naj sledijo po banjalški glavni skupščini vsaj delno dvignjena tako, da mora biti prepričan vsakdo, da niti eden stanovskih razlogov ni povzročil dogodkov na banjalški skupščini in da bi se našel vedno povod za momentano opravičilo postopka. Sama iniciativa — in razlog — bili so izven stanovskih vrst in nihče ne bi mogel teh vplivov ustaviti; kakor je na drugi strani resnica, da je proces še vedno v teku in da se še vedno stremi za tem, da se izbrisi in raztrže vse vezi, ki so obstojale med hrvatskim in ostalim učiteljstvom.

Dokler je razpoloženje na kateri koli strani tako, je težko reševati to vprašanje. Danes ni niti oportuno, da izvršimo globljo analizo vsega procesa. Kakor smo daleč od tega, da bi hrvatskim tovarišem odrekli upravičenost, da so pokrenili vprašanje avtonomnosti svoje organizacije, tako mislim, da se ne bo našel nihče, ki bi svoje pomisleke naslanjal na sum, da obstoje kakršni koli osebni motivi pri pomislekih — da ni mogoče pospešiti stvari mimo naravnega razvoja.

Ni dobro, da se gleda samo na eno stran in je potrebno, da smo objektivni tudi proti drugi strani, če hočemo vprašanje pravilno in solidno rešiti. Zato se brezkompromisno to vprašanje rešiti ne da in je vsaka izključnost na škodo uspešni in dobri rešitvi. Iniciativa se ne da izsiliti, ne z ene in ne z druge strani. Poleg čiste dobre volje, ki jo, upam, ne more osporavati nihče niti onim, ki niso za forsiranje in prisilni postopek, obstoji še sto komponent, ki jih moramo vzeti v obzir za vsestransko in nezadovoljivo rešitev.

Sodelovanje mora prihajati iz notranjih čustev. Vsi dogodki v preteklih letih — od leta 1935. dalje — nepobitno dokazujejo, da takih iskrenih čustev in polnega požrtvovanja na strani sedanje uprave JUU ni primanjkovalo. O tem obstoji vse polno nepobitnih dokazov, kakor obstoje dokazi, da je glavna uprava JUU tudi po glavni skupščini v Banjaluki ohranila ta čustva do hrvatskega učiteljstva neokrnjena. Taka čustva se ne dajo prikriti in ne izsiliti!

Velika je zmeta, če se naslavlja danes apel za rešitev stvari na izvršni odbor ali da se ustvarja mišljenje, da morda izvršni odbor noče rešiti tega vprašanja. To vprašanje sta obravnavala glavni in upravni odbor JUU. V glavnem kakor v upravnem odboru JUU se je temeljito in obširno razpravljalo o tem vprašanju. Oba višja foruma sta zavzela svoje stališče in s tem to ni več vprašanje izvršnega odbora, temveč glavnega odbora. Zastopniki vseh ostalih sekcij so se pridružili skupnemu stališču. Mišljenju zastopnikov dravske banovine so se pridružili deloma samo principi- pni opozicionalci glavne uprave.

S tem, da se kratko malo ne priznajo mišljenje in sklepi ogromne večine glavnega odbora in da se negira pravica odločbe forumu, v katerem so zastopane vse strani, t. j. da zavzame brezkompromisno stališče samo ena stran, ki poleg tega niti ni v nacionalnem oziru toliko tangirana kakor druga — se ne bo nikdar dovoljno rešila zadeva. Se težji je ta primer zato, ker je dravska sekcija nacionalno homogena, pa se s takim brezkompromisnim stališčem ustvarja videz fronte slovenskega učiteljstva proti srbskemu, češ da bi slovensko učiteljstvo hotelo rešiti vprašanje, a srbsko da ne.

To je v osnovi zgrešeno in tem težje, ker je tangiran pri tem nacionalni ponos in čut srbskega učiteljstva, brez katerega se istotako ne da rešiti vprašanje, kakor ne brez hrvatskega. Pogrešno je, da se omalovažujejo argumenti, ki jih navaja srbsko učiteljstvo in ki zadevajo predvsem njega samega. Zmotno je mišljenje, da mišljenje in stališče tega dela članov glavnega odbora ni mišljenje učiteljstva, ki ga oni predstavljajo.

Pogrešno je, da se je vprašanje »Zveze učiteljskih organizacij« preneslo prej na sekcijno skupščino, preden se je skušal doseči sporazum med zastopniki vseh sekcij v glavnem odboru in se je na ta način iz tega napravila fronta dveh skupin na narodnostni bazi. Še pogrešnejše pa je to, da se vsemu vprašanju daje videz, kakor da je srbsko učiteljstvo proti sodelovanju s hrvatskim učiteljstvom.

Napačno je, da se s forsiranjem stvari ustvarja nerazpoloženje proti srbskemu delu učiteljstva, ker se na ta način nikakor ne koristi stvari in se nečje dovolj in dobro rešiti stvari ter se s tem samo razbija oni del učiteljstva, ki je bil vedno dobro razpoložen za državno zajednico srbskega, hrvatskega in slovenskega učiteljstva in ki take zajednice ni nikdar odbijal.

Na drugi strani poudarjanje, da naj JUU čimprej vzpostavi kontakt z učiteljstvom v SHUD, ni na mestu, ker je to cilj in interes vsega učiteljstva v državi, a posebej še cilj učiteljstva, ki je ostalo v JUU. To poudarjanje izgleda, da ima v sebi nepravilnost: kakor da je JUU odbijalo sodelovanje, da isto sedaj odbija ali pa postavlja enostranske pogoje za sodelovanje vsega učiteljstva v državi.

Mislím, da poleg tolikih dokazov iskrenih in odkritih izrazov čustev in volje za sodelovanje, kolikor jih je podala sedanja glavna uprava, ne more biti pomisleka, da bi mogli izvršni odbor ali poedine osebe imeti kak interes, da se to vprašanje ne reši čimprej.

Nikogar ni, ki bi ne hotel rešiti tega vprašanja, kakor ni bilo nikogar na tej strani, ki je želel, da je prišlo do razcepa. Zato je zmotno mišljenje, da bi bilo vprašanje rešeno, če bi šli mimo mišljenja in razpoloženja tako ogromne večine glavnega odbora. Ta del glavnega odbora predstavlja ogromni del članstva in del učiteljstva ene narodnosti, brez katerega se tudi ne more povoljno rešiti vprašanje Zveze organizacij učiteljstva Jugoslavije.

Ne moremo tudi mimo sledečega stanja:

Forsirati danes zvezo JUU s SHUD znači iti mimo, pa celo proti mišljenju velike večine učiteljstva banovine Hrvatske, ki je ostalo izven SHUD in katero učiteljstvo vežejo še vedno tesna in iskrena čustva z JUU. V podrobno analizo in vzroke se ne spuščam. Samo dejstvo, da je od 1800 učiteljev. Srvov včlanjenih v savezu največ do sto, zahteva, da se ne gre tako lahko preko vseh vzrokov z druge strani in da je to velika zmeta in pogreška.

Kolikor poznam razpoloženje, se srbski tovariši iz JUU nikdar ne bodo odrekli pravice, da bi se ne smeli zanimati za usodo in položaj svojih tovarišev — rojakov v banovini Hrvatski.

Zato je zmotno mišljenje, da je z zvezo JUU in SHUD problem že rešen. Znači je tudi, da se danes snuje v banovini Hrvatski drugi »Savez učit. društev banovine Hrvatske« in da bi bil tak Savez z zdavnaj osnovan in bi predstavljal veliki del učiteljstva banovine Hrvatske, če bi se ne vršil politični pritisk na učiteljstvo.

Dobra je bila komparacija: Kaj bi reklo slovensko učiteljstvo, če bi politični režim ocepil 400 učiteljev v Sloveniji, pa bi se zahtevalo, da JUU z njimi sklopi zvezo — mimo ogromne večine slovenskega učiteljstva, ki bi bilo razpoloženo za najtesnejšo zajednico vsega učiteljstva v državi.

S forsiranjem zveze med JUU in SHUD se momentano samo razbija homogenost JUU in ruši edinstvo učiteljskih vrst v JUU ter ustvarja nepotrebno razpoloženje in fronta slovenskega učiteljstva proti srbskemu, kar bo prej v škodo kakor v korist učiteljstvu in cilju, ki ga želi slovensko učiteljstvo.

Zmotno je mišljenje, da bo forsiranje tega vprašanja danes preprečilo ali ublažilo dogodke, katerih razvoj je odvoden od faktorjev izven naših stanovskih vrst.

Poudarjanje, da imajo Slovenci že 14 let izkušnje in boj za nevtralnno organizacijo in da ne mislijo niti malo odstopiti od nje — je prikrit očitek, da sedanja organizacija ni nevtralnno stanovska. Vsekakor pa manjka dokazov za to.

Zmotno bi bilo, ako se v zajednici ne dopušta, da se komu tudi »izpraša veste«, tako če se pregreši proti skupnim načelom. Taka zajednica, v kateri bi smel en del članstva gaziti vse principe in načela, na katerih sloni zajednica, a drugi del bi ne smel ničesar reči in kritikovati postopka, ki zahteva javno obsodbo — je brez vrednosti. To ni mešanje v tuje zadeve, temveč obramba skupnih principov in načel, ki morajo veljati za vse in vsakogar v zajednici.

Iznašanje političnih momentov: da je sporazum sklenjen zaradi težke notranje in zunanje krize, ima svojo tendenco. To se vidi iz prehajanja na čisto politični teren in trditve kakor, da se od posameznih srbskih politikov (razume se nevladnih) odsvetujejo nadaljnje reforme in reorganizacija države, s sklicevanjem in izgovorom na neprimeren čas, v katerem živimo. To je iz temelja nepravilno gledanje, ker se vsa nadaljnja reorganizacija ne nahaja v rokah nevladnih politikov, temveč v rokah vladnih in to predvsem ne-srbskih, ki zaradi občega položaja odlašajo z reorganizacijo, dočim nevladni srbski politiki forsirajo nadaljnjo reorganizacijo.

Pri tem nevladni srbski politiki naglašajo: da ne delajo vprašanja niti glede meja banovin, niti glede prenosa poslov, ker so zanje glavno duh, toleranca in ravnopravnost ter čut vzajemnosti, ki se mora izražati in uveljavljati v vseh banovinah. Torej duh tolerance, ravnopravnosti, duh za skupnost in podpiranje vsega, kar nam je skupnega in je potrebno, da nam ostane skupno vsem, da bo močna celota — to je glavno.

Zato je velika pogreška, ustvariti mišljenje, da so člani izvršnega odbora kopirali mišljenje »srbskih politikov glede odlašanja z

nadaljnjim ireformami države« pa so tudi brez drugih razlogov si prisvojili mišljenje za odlaganje ureditve razmer tudi v naši organizaciji. Taka argumentacija je zelo hitro iznesena in je tudi težko odjeknila kot neumestna in nepravilna.

V meritorno razpravo projekta Zveze se niti ne spuščam, ker bi se s tem odprla mnoga vprašanja, ki bi nas oddaljila od temelja Zveze, ki bi morala biti soliden temelj vsemu srbskemu, hrvatskemu in slovenskemu učiteljstvu iz JUU, SHUD in onega izven teh organizacij, ki pa se danes ne more včlaniti ne v eno in ne v drugo organizacijo.

Stvari se ne dajo prisiliti in forsirati mimo razmer in upoštevanja vseh mišljenj. V demokratskem upoštevanju vseh mišljenj je edini spor in — rešitev.

Ivan Dimnik.

Pripomba. Ne glede na to, da je naše stališče opredeljeno s sklepom letošnje banovinske skupščine, objavljamo gornji članek, kakor nam ga je poslal predsednik JUU tov. Ivan Dimnik. K članku se bomo še povrnili.

Osebnne zadeve

—i Praktični učiteljski izpiti so bili pred državnim izpitnim odborom v Ljubljani 21. do 29. t. m. Izpit so napravili naslednji učitelji pripravniki(ce): Kačič Meta, Majer Bogdana, Malešič Franciška, Mastnak Marija, Merčen Stanislava, Metere Marta, Orel Nada, Presen Olga, Sotlar Ana, Tejkal Davorinka, Vičar Hedvika, Dovžan Franc, Družinšek Amalija, Grohman Franjo, Liliija Bogomil, Logar Franc, Mihelič Marija, Pipp Kristina,

Narod ima siguren občutek za vse ono, kar je zdravilno. Ni le slučajno, da se ravno pri nas pije toliko bele kave. Naše gospodinjje jo vedo mojstrsko pripraviti. Naravno, s »Kolinsko« to vedno dobro uspe.

Rous Marjeta, Švigelj Bogomira, Triller Rudolf, Ušeničnik Jakob, Veršnik Stanislav.

UČITELJSKI POKRET

Socialno ekonomska zaščita slovenske mladine

Vse za otroka!

Klic, ki je v prvi polovici tega stoletja začel usvajati miselnost in srca poklicnih vzgojiteljev in od tu širše javnosti, je imel za posledico, da se je začelo z drugačnimi očali gledati na otroka kot do nedavna. Mnogo so k temu pripomogli novi pogledi na svet in življenje, mnogo pa tudi nova dognanja in spoznanja na področju psihologije in biologije. Otroka naj bi postal subjekt in ne več objekt!

Zal pa je preorientacija v gledanju na otroka največkrat bazirana le na psiholoških in bioloških osnovah. V dokaz za to bi lahko navedli nešteto primerov iz naše domače pedagoške literature; kot tipičen primer naj navedemo le polemiko, ki se je razvila med A. Ostercem in Dragošo Mihajlovičem v »Popotniku« leta 1928-29. Paralelno s to preorientacijo se je začela razvijati tudi tako imenovana šolska preosnova ali šolsko reformno gibanje, ki je zaradi nerazumevanja največkrat zvođenelo v čisto metodni in didaktični oblikah. Le na ta način si moremo razlagati, da je eden izmed naših tovarišev napisal rdeč: »Prestali smo — vsaj v najmarkantnejših obrisih — šolsko reformo in zdaj si domišljamo, da smo z njo že tudi dosegli oni potrebni nivo, kjer se stikata stvarno življenje in šola...«

Čim globlje so pa prodirali šolskoreformni poskusi, tem bolj je tudi prodiralo spoznanje v pedagoških krogih, da ne zadostuje za pravilno vzgojo le poznavanje otrokovega duševnega in telesnega stanja, temveč da je tu potrebno tudi razumevanje, zakaj ima otrokovo telesno in duševno stanje: njegovo razpoloženje, miselne zmogljivosti, delovne sposobnosti, njegove navade, želje, hrepenenja, njegov odnos do prijateljev, staršev itd. neke pogoje in sicer materialne in je vse to stanje močno vzročno povezano s temi pogoji. Zaradi tega upravičeno poudarja sodobna napredna pedagogija, da je treba prej proučiti otrokovo sredino, preden pristopimo k proučavanju otroka.

Temu dejstvu se imamo zahvaliti, da zadnja leta vedno bolj prihajajo širši krogi učiteljstva do prepričanja, da vsebujejo soc. in gospodarske razmere tiste elemente, ki usodno vplivajo na razvoj duševnih sil, zmogljivosti in telesnih sposobnosti. Pri vsem tem pa je še mnogo pomanjkljivega in nepravilnega razumevanja. Vedeti moramo, da pri tem ne gre le za svojstveno duševno povezanost s telesnim stanjem, temveč da gre za več: kako vplivajo na razvoj duševnih sil, razpoloženj, miselnosti itd. socialne razmere in delovni odnosi (v družini, na vasi, v industrijskem kraju), ki imajo za osnovo ustrezajoče gospodarsko stanje? Tu najmo opozorimo na dejstvo, da se prečesto zamenjava dedna obremenjenost, ki ima za posledico pomanjkljive in defektne dispozicije, z duševno otopelostjo, ki je največkrat pogojena v težkih socialnih in gospodarskih razmerah.

Kakor kažejo naša dosedanja raziskavanja in izsledki, ki smo jih objavili v dosedanjih prosvetah (izsledki o prehrani slovenskega šolskega otroka bodo v kratkem objavljene), živi večina slovenske mladine v takih socialnih in gospodarskih razmerah, ki so vse prej kot povoljne za njen normalni telesni in duševni razvoj. Če je temu tako in objektivno zbrani rezultati so pokazali, da je temu tako, potem stojimo pred vprašanjem: ali more tudi najbolj sistematično izvedena vzgoja popraviti vse te nedostatke, ki jih vsebujejo negativne gospodarske in socialne razmere, ki oblikujejo mladino izven šole in, ali more resno notranje preusmeriti še tako dober učni načrt, dokler večina naše mladine živi in se razvija v takih socialnih in ekonomskih razmerah? Odgovor je jaseen: ne! Dokler bo naša mladina socialno in gospodarsko nezaščiten, dokler bo večina slovenske mladine živela v takih življenjskih razmerah kot sedaj, toliko

časa je nemogoče govoriti o kaki temeljitejši notranji šolski reformi v pozitivnem smislu!

Socialna zaščita mladine — kolikor se je ta vršila — je bila več ali manj prepuščena karitativnim ustanovam in otroškozaščitnim organizacijam. V šolskih kuhinjah, kjer so te obstajale, so navadno dobivali najsiromašnejši učenci toplo mleko in kos kruha, ob priliki božične pa najsiromašnejši izmed siromašnih kak kos obleke, perila, obutve itd. To je pa spričo ogromnih potreb toliko kot nič. Šele v novejšem času, ko razmere pretjajo, da bo mladina dobesedno gladovala, se je razgibala tudi širša javnost za prehrano šolske mladine v šolskih kuhinjah. Ne smemo pa prezreti:

1. da je prehrana le en faktor pri telesnem in duševnem razvoju mladine;
2. da je šolska kuhinja le majhen dopolnilni del dnevene prehrane;
3. da bo v najboljšem primeru prišel še vedno le majhen procent mladine v poštev;
4. da je vse to le preventivnega značaja in da nosi značaj le začasne in le delne pomoči.

Nikakor nimamo namena, zmanjševati vrednosti tem prizadevanjem. Ker pa nam vzgojiteljski poklic narekuje, da v objektivni luči ocenimo pogoje šolskega dela in življenja, moramo poudariti, da bo resna notranja in zunanja preusmeritev naše šole mogoča šele, ko bo vsa naša mladina ali vsaj večina te socialno in ekonomsko zaščiten. To spoznanje nas sili, da ne bomo nehali opozarjati na vse negativne vzroke in vse kvarne posledice, ki imajo pri oblikovanju slovenske mladine svoj delež na eni strani, na drugi so pa prav ta objektivna spoznanja najboljšje jamstvo, da se v bodoče obvarujemo pred razočaranji in iluzijami.

M. M.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—p OBVESTILO. Prihodnji pevski tečaj bo 6. 7., 8. in 9. januarja 1941. v prostorih Glasbene Matice v Ljubljani. Začetek 6. januarja ob 10. uri dopoldne. Istega dne popoldne se bo vršil občni zbor. — Članstvu UPZ sporočamo, da smo te dni razposlali na naslove posameznikov 3 skladbe (Adamič: »Trije duhovni stih«, Prelovce: »Koroški večer« in iz Brkonovičevega ciklusa Konavovskog pirovanja) »Putničko pjevanje« za domače študij. Prosimo, da te skladbe doma dobro predelate.

Tajnik.

Šolski radio

—r Torek, 10. decembra 1940., ob 14.15. Potresi na Jadranu; g. Rafael Bačar, dvogovor. — Razpored: Potresi na Balkanu — glavni potresni pasovi. Zgodovina balkanskih potresov. Zgodovina potresov v Dalmaciji — ob severnem in južnem Jadranu. Dubrovnik. — Pojavi v zvezi s potresi: tresenje, grmenje i. dr. Podroben opis potresnih pojavov na Hvaru. Ali je verjetno, da bodo potresi še tako hudo gospodarili na Jadranu kakor pred stoletji.

—r Petek, 13. decembra 1940., ob 11. uri. Pojdim v Rute, g. Mirko Demšar. Razpored: 1. Zgodovinske znamenitosti. 2. Krajevne posebnosti. 3. Domače obrti v Rutah. 4. Zima v Rutah. 5. Otroci — šola.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 8. decembra, ob 17. uri predavanje: Gospodarska navodila in tržna poročila.

Iz listov

—l Božične počitnice na šolah. Kakor poročajo iz Beograda, je prosvetno ministrstvo izdalo odlok, po katerem bodo trajale letošnje božične počitnice na vseh šolah od 22. decembra do 10. januarja, to je 18 dni. (»Jutro« z dne 3. decembra.)

—l Dodelitev mlajših učiteljev na prazne šole — začasen ukrep. V zvezi z dodelitvijo mlajših učiteljev in učiteljic na prazne šole, ki so bile še nezasedene po rednem letnem razporedu, je pomočnik prosvetnega ministra g. Boško Bogdanović dal časnikiarjem naslednja pojasnila:

Te dni smo poslali več mlajših učiteljev in učiteljic na prazne šole, ki so ostale nezasedene po rednem letnem razporedu. Sklep o tem je bil sprejet že v začetku šolskega leta, ni se pa mogel izvesti do sedaj, ker smo čakali na odobritev potrebnih kreditov. To dodelitev na delo so mnogi napačno razumeli kot stalno premeštevitev. V teh primerih dodeljevanja učiteljev ne more biti govora o premeštitvah, temveč o začasnem dodeljevanju na delo. To so neke vrste prosvetne vaje, na katere se pozivajo tisti učitelji, ki so bili nadštevili, ali pa ki se lahko zamenjujejo v svoji šoli, na drugi strani pa je potreba, da se izpopolnijo praznine tam, kjer sploh ni bilo učiteljev pogosto po 2 ali 3 leta. Dodeljujejo se samo mlajši učitelji brez družinskih obvez in potreb, večinoma neoženjeni. Samo splošni interes in velika potreba, da se šolsko življenje normalizira, so narekovali te neobhodne, toda samo začasne ukrepe. Ti učitelji, kakor navaja, bodo izvrševali to dolžno za-

časno, dokler ne bomo dobili novega kadra učiteljev, od katerega jih bomo dobili nekaj že v začetku prihodnjega leta. Tedaj se bodo ti dodeljeni učitelji vrnili nazaj na svoje stalno službeno mesto.

Vrhovni interesi države zahtevajo danes od vsakega posameznika, da izpolnjuje vdanost vse obveze in dolžnosti, ki mu jih izredne prilike narekujejo.

Danes najvišji interesi šole in države zahtevajo od vsakega šolnika, da gre tja, kjer je danes najpotrebnejši. Splošni interesi morajo biti vedno pred osebnimi. Bolj kakor kdaj koli popreje mora biti to v današnjih resnih časih zakon za vsakogar. Brez normalnega šolskega življenja in brez temeljne prosvete ni napredka in bodočnosti. Zato se morajo podvreči vsi osebni oziri pred pozivom dolžnosti. Tudi ta ukrep kot začasen je bil storjen samo zaradi neobhodnega normaliziranja našega šolskega življenja. »Slovenec« 27. XI.

—l Romunska vlada je državnim nameščencem ženitev z ženskami tujega rodu prepovedala. »Kmetijski list« z dne 27. novembra.

—l Pouk na čeških šolah. Vlada češkomoravskega protektorata je odredila, da državljanski nauk in vzgoja ne bosta več obvezna predmeta na osnovnih in meščanskih šolah, ker Čehi nimajo več lastne države, temveč protektorat in zaradi tega nimajo državljanjskih pravic, kot jih imajo Nemci. Na vseh čeških osnovnih šolah je uvedena nemščina kot obavezen predmet. »Nova doba« z dne 29. novembra.

Mladinska matica

—mm Cicibanove knjižnice 6. zvezek je pravkar izšel. V ponatisku prinaša najboljše sestavke prvega in četrtega zvezka Cicibanove knjižnice, nekaj izbranih sestavkov iz »Našega roda«, pa tudi nekaj čisto novega gradiva. Vsebinska je sledeča: Obisk, Pravljičica, Pohlepna gospodinja in njena kokoš, Cesta, Majdica, Prosim! Hvala! Kako je pri palčkih, Markec sanja, Greh na srčku, Siničke, Mami za god, Ura, Strah, Veter, Ko fantek vstane, Kokoš je znesla jajce, Mesi v letu, Uganka. — Nekateri sestavki so tiskani samo z velikimi črkami, drugi pa z malimi. Uporabljene so najrazličnejše tipe (črke). Torej knjižica, ki je neobhodno potrebna v prvih razredih. — Vse sestavke je bogato ilustriral Milko Bambič. Cena knjižica je 2 din. Poverjeniki imajo 25 % popusta.

—mm Ker nam je druga številka »Našega roda« pošla, prosimo poverjenike, ki še niso razpečali vseh izvodov druge številke, da nam jih čimprej vrnejo, da bomo z njimi lahko postregli novim naročnikom.

—mm V kritiki Meškovich »Mladih src« v »Slovenca« z dne 30. novembra 1940. pravi kulturni referent Tine Debeljak med drugim: Najboljša črtica iz otroškega življenja je »Tatič«, ki je resnično dobra psihološka črtica mladostnega tatiča ter bo tudi vzgojno najbolj vplivala. Njej bi dal prvenstvo v tem zvezku. — Črtica je bila prvič objavljena v »Kresnicah« naše založbe.

—mm Glavna ekspedicijska 4. številke »Našega roda« se je izvršila v ponedeljek, 2. t. m.

—mm »Naš rod« označuje »Maribor« Zeitung« z dne 21. novembra takole: Primerna in pestra vsebina, bogato ilustrirana, da razveseli vsako srce otroka. Vsebinska je zabavna in obenem poučna. Ilustracije so od naših najboljših umetnikov.

—mm V 1. števil. III. letnika Mladega Korotana, ki izhaja v Celovcu, je izšla kot ponatis iz »Našega roda« Bevkova legenda »Mati božja v duplu« z originalnimi ilustracijami Toneta Kralja in slikopisna pravljica »Vse-vode«.

Štanova organizacija JUU

Dabla

— JUU — SRESKO DRUŠTVO ČRNO-MELJ bo imelo v soboto, 14. decembra 1940., svoj izredni občni zbor in zborovanje v Črnomlju. Dnevni red bo objavljen kasneje. — Prosimo za polnoštevilno udeležbo. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA priredi svoje zborovanje v šoli na Jesenicah v soboto, 14. decembra, ob pol 11. uri z običajnim dnevnim redom in predavanjem »Iz praktičnega šolskega dela«.

Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA MESTO bo zborovalo v četrtek, dne 12. decembra, ob 8. uri v telovadnici šole na Grabnu z običajnim dnevnim redom. Posebna vabila razpošljemo na šole. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA — zahodni del bo imelo 14. decembra ob 9. uri izredni občni zbor v verandni dvorani hotela Union (vhod skozi restavracijo) v Ljubljani. — Dnevni red: 1. Poročila funkcionarjev. 2. Poročilo o banovinski skupščini, poročila tov. Fatur Josip. 3. Predavanje tov. Vekoslava Mlekuža iz Ljubljane: Preizkušnja zmogljivosti otrok na nižji stopnji osnovne šole. 4. Volitev dveh namestnikov za upravni odbor. 5. Slučajnosti. — Ker že dolgo ni bilo zborovanja, upamo na polnoštevilno udeležbo. — Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA — VZHODNI DEL bo zborovalo v soboto, dne 14. decembra 1940., ob 9. uri v dvorani Trgovskega doma v Ljubljani. Dnevni red: 1. Otvoritev. 2. Poročilo o banovinski skupščini, poročila podpredsednikov. 3. Predavanje: »Iz mladinske psihologije«, predava ga. prof. Anica Černejeva. 4. Slučajnosti. Prosimo za polnoštevilno udeležbo in točen prihod zaradi omejenega časa. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LAŠKO naznanja svojemu članstvu, da bomo zborovali v soboto, 14. decembra 1940., ob 8. uri (tako po prihodu vlaka!) v Laškem. Ker se bomo tokrat spoznali z novim g. sreskim na-

čelnikom, prosim da se zbora polnoštevilno udeležite. Spored zborovanja smo poslali vsaki šoli. Zborovanje bo važno! Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V LITVIJI bo zborovalo v soboto, 14. decembra 1940., ob 9. uri dopoldne v Ljubljani (v lovski dvorani hotela »Metropola« nasproti glavnega kolodvorja. Dnevni red: 1. Pristop novih članov. 2. Poročila članov odbora. 3. Poročilo o banovinski skupščini JUU. 4. Sodelovanje učiteljskega s poklicno posvetovalnico (predava gosp. prof. Brenk). 5. Slučajnosti in nasveti. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ bo imelo svoje redno zborovanje v soboto, 14. decembra t. l., v Mladiki v Ptujju z običajnim dnevnim redom. Namesto predavanja bo vodil debato o temi: Metoda lepopisja v ljudski šoli, nadzornik tov. Vizjak Ciril. — Zborovanje se bo pričelo točno ob 9. uri. Priidite polnoštevilno in bodite točni. Pripravite se na debato. Prinesite predloge in vprašanja za pedagoško škrinjico. Predsednik.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO SV. LENART V SLOV. GOR. bo zborovalo v soboto, dne 14. decembra t. l., ob 9.45 uri v ljudski šoli pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Poleg običajnih točk je na sporedu zanimivo pedagoško predavanje ter poročilo o banovinski skupščini. K polnoštevilni udeležbi vabi člane kakor tudi nečlane. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO BREŽICE bo zborovalo v soboto, dne 14. decembra 1940., ob 10. uri v ljudski šoli v Brežicah. Na sporedu je poleg običajnih točk poročilo o banovinski skupščini in predavanje tovariša Ledineka iz Maribora o »Osnovah sodobnega šolskega dela«. — Udeležite se zborovanja polnoštevilno! Odbor.

— JUU — UČIT. DRUŠTVO V DOL. LENDAVI bo zborovalo dne 14. decembra ob pol 10. uri v ljudski šoli v Dol. Lendavi s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo o banovinski skupščini. 2. Tajniško in blagajniško poročilo. 3. Predavanja: »O narodni pesmi« in »Potreba učiteljevega samozaveževanja«. 4. Razgovor o božičnici in o organizaciji otro-

ške samopomoči. 5. Slučajnosti. Ker se moramo razgovoriti o važnih stanovskih zadevah, je udeležba obvezna. — Upravni odbor Učit. društva v Dolnji Lendavi bo imel svojo redno sejo v četrtek, 12. decembra, ob 2. uri v Črenšovcih. Seje se naj udeležijo vsi odbor-niki! Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO KRANJ vabi k rednemu zborovanju, ki bo v soboto, 14. decembra 1940., ob pol 9. uri v risalnici dekliške ljudske šole v Kranju. Dnevni red: 1. Otvoritev in situacijsko poročilo. 2. Poročilo o banovinski skupščini. 3. Predlogi in nasveti. 4. Ogled »Jugoslovanske tovarne gumija v Kranju«. — S polnoštevilno udeležbo pokažimo zadovoljnost, da so zborovanja spet dovoljena. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V SLOVENJEM GRADCU bo zborovalo v soboto, dne 7. decembra 1940., ob 9. uri v ljudski šoli v Slov. Gradcu. Dnevni red: Otvoritev in čitanje zapisnika. — Poročilo o banovinski skupščini. — Dopisi. — Predavanje: O sredstvih za dvig šolskega obiska v našem srezu, ki je na zadnjem mestu v Sloveniji (Zolnir). — Slučajnosti in predlogi. — Odborova seja ob 8.30 uri. — Vabi odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO NOVO MESTO bo zborovalo v soboto, dne 14. decembra 1940., v ljudski šoli v Novem mestu. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi predavanje šefa banovinske poklicne svetovalnice g. dr. Schmidta: »Napačni in pravilni vidiki pri poklicni izbiri.« — Ker je to zborovanje prvo po dolgem presledku, naj se ga člani udeležijo čim številneje. Odbor.

Učiteljska tiskarna

KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE

priporoča sledeče zbirke:

A. Mladinske knjige:

1. Dimnik: Kralj Peter I., vez. Flere: Babica pripoveduje, vez. Gaspari: Sijaj, sijaj sončice, vez. Lovšin: Veseli pastirčki, broš. — Cena zbirki 8 din.

2. Rape: Uedinjenje, vez. Rape: Iz dni trpljenja, vez. Tille: V kraljestvu sanj, broš. Trošt: Moja setev II. zv., vez. — Cena zbirki 8 din.

3. Ewald: Mati narava pripoveduje, vez. Gangl: Zbrani spisi II. zv., vez. Gangl: Zbrani spisi VII. zv., vez. Lah: Češke pravljice, vez. — Cena zbirki 12 din.

4. Korban: Vitomilova železnica, vez. Šilih: Nekoč je bilo jezero, vez. Skulj: Sad-jarčki, broš. Zbašnik: Drobne pesmi, vez. — Cena zbirki 12 din.

5. Slovenski pisatelji (klasiki), 7 knjig, broš. — Cena 50 din.

6. Slovenski pisatelji (klasiki), 8 knjig, nav. vez. — Cena 100 din.

7. Slovenski pisatelji (klasiki), 8 knjig, vez. v platno. — Cena 125 din.

8. Gangl: Moja pot. 1—10 knjige, vez. v polplatno. — Cena 150 din.

Mirko Kunčič: Triglavske pravljice I. zv. Dovški zmaj. — Cena 28 din. — Nova mladinska knjiga.

B. Leposlovne knjige:

9. Brežnik: Klic Gorjancev, broš. Jeram: Zastava v vetru, broš. Winkler: Cesta čez Resje, broš. Zupanc: Stari Hrk, broš. — Cena zbirki 18 din.

10. Gangl: Beli rojaki, broš. Gangl: Moje obzorje, broš. Jelenc: Spomini na jugoslov. prostovoljca, vez. Pugelj: Zakonci, vez. Zorec: Pomenki, broš. — Cena zbirki 22 din.

C. Znanstvene knjige:

11. Bučar: Kod Lužičkih Srba, broš. Der-ganc: Borba zapada in vzhoda, broš. Drtina: Ideali vzgoje, broš. Tovornik: Stara pravda nekdanj, broš. — Cena zbirki 8 din.

12. Kunaver: Na planine, vez. Kunaver: Kraški svet in njega pojavi, vez. Kolar: Pre-

porodovci, broš. Wester: Življenje čebel, broš. — Cena zbirki 20 din.

13. Gombac: Umno kletarstvo, broš. Kunc Veterinarska higiena za živinor., broš. Sadar Lan in konoplja, broš. — Cena zbirki 20 din.

14. Andree: Radio aparat, broš. Čermelj: Ljudska astronomija, broš. Wester: Razgled z ljubljanskega gradu, kart. Zischka: Abesinija vez. — Cena zbirki 30 din.

15. Skulj: Naša zelenjad, broš. Spiller-Muys: Planšarstvo, broš. Teržan: Kmetoval-čev svetovalec, broš. — Cena zbirki 35 din.

Novosti na knjižnem trgu

—k Mirko Kunčič: Triglavske pravljice. Učiteljska tiskarna je začela izdajati posebno zbirko »Triglavskih pravljic«. V prvem zvezku je izšla Kunčičeva povest za mladino »Dovški zmaj«. Povest, ki je izšla pod tem imenom, je tako zanimiva, da jo otrok in odrasli prečita na en di. In to je ravno glavna odlika, ki jo mora imeti vsaka mladinska knjiga. V »Dovškem zmagu« se med realistični opis življenja, romantike in nevarnosti planšarskega življenja v planinah izpod Triglava vpletajo pravljice in vsakovrstna folklorja teh krajev, ki je pristno gorenjska, kakor so pristni izrazi, način govorice in besedni zaklad. Posebno hvaljevalno je to, da ni pisatelj podal folkloro v samostojni obliki in posamezno, t. j. v nepovezani obliki, temveč je združil vse v povezano obliko. — Knjiga je prav lepo opremljena in jo krasi 22 zelo lepih in nad vse posrečenih ilustracij akad. slikarja Maksima Gasparija. — Cena 28 din je tako nizka, da bo omogočila vsakomur nakup te knjige, ki bo najlepše darilo naši mladini.

—k Sonja Sever: Pravljice. S slikami opremila Marija Vogelnikova. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1940. Cena okusno opremljeni vezani knjigi 40 din. — V knjigi, ki obsega 104 strani, so zbrane sledeče pravljice: Čudežni zaliv. — Zlati kljunček. — Grad martinčkov. — Čudežna pravljica o ptiki enonogu. — Čarodejni svet. — Princeza Ida in njene bele miši. — Pred velikim sodnikom.

—k Viktor Pirnat: Kresna noč na Kukovi gori. S slikami opremila Marija Vogelnikova. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1940. Cena kartoniranemu izvodu 40 din. — Avtor — naš tovariš Viktor Pirnat obravnava v tej mladinski knjigi pravljice, ki privlačijo dveh otrok Tolesa in Špelce v kresni noči. Dejanje se dogaja na Gorjancih. Prepleteno je z mnogimi napetimi prizori, ki privlačijo mladino. Povestica sama je razdeljena v sledeča poglavja: V objemu gorjanskih bukev. — Pod hudičovo pečjo. — Divji lov. Ob ukletem jezeru. — Pri Krvavem kamnu. — V Cvetniku. — Pod Miklaževim domom. Spretno so v knjigi povezani običaji kresovanja z njegovim pravljicnim ozadjem. Povsem neopazno prestopita Tolek in Špelca iz pravega stvarnega življenja v objem pravljicnih dogodkov in ta svojevrstnost povesti bo privlačila zanimanje mladine zanj. Priznati moramo, da se je naš tovariš Pirnat s tem svojim prvcem za mladino prav dobro uveljavil.

FR. P. ZAJEC

izprašan optik in urar

LJUBLJANA

sedaj Stritarjeva ulica 6,

pri franciškanskem mostu

Vsakovrstna očala, daljnogledi, barometri, topometri, hygro-

metri itd. — Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine.

Centiki brezplačno. Kvalitetna optika.

Naročite

Gozdarski vestnik

za din 60 pri upravi, Maribor, Kopaliska 6

TELEFUNKEN

Modeli za 1941

Popularni Telefunken-ov super 054 GWK

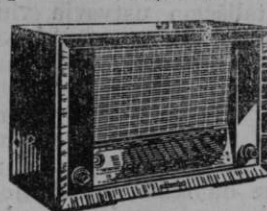

054 GWK

To je popoln super z novimi jeklenimi elektronkami. Nove »U«-elektronke prihranijo mnogo toka, ne da bi zmanjšale učinek kakovosti.

Din 3400'—

Telefunken-ov velesuper 076 WK/GWK

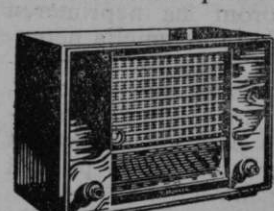

076 WK/GWK

Velesuper z ogromno rezervno energije. Opremljen je s 6 jeklenimi elektronkami. Ima 8 vglasilnih krogov, dvojno prestavo za iskanje postaj, magično oko in NAWI-membrano.

Din 5350'—

Telefunken-ov specialni super 065 WK/GWK

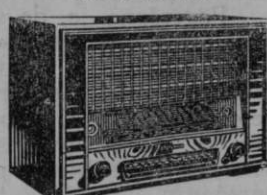
065 WK/GWK

Koncertni super s 5 jeklenimi elektronkami, 6 vglasilnimi krogi in z magičnim očesom. Aparat ima veliko rezervno energije ter izborna izravnavo fadigov. Elegantna kasetna iz orehovine.

Din 4475'—

Telefunken-ov največji super D 707 WKK

Razkošni super s 7 jeklenimi elektronkami in 7 vglasilnimi krogi. Predstopnja s posebnim vhodnim krogom. Ima napravo za avtomatično nastavitve postaj s 10 tipkami ter dvojne kratke valove od 13,7 m dalje. Opremljen je z vsemi tehničnimi odlikami. Izhodna energija 8 vatov.

D 707 WKK

Din 7700'—

„RADIO“, družba z o. z. V LJUBLJANI

Gostilna „Ražem“

Ljubljana — Žabjek

Prvovrstna primorska kuhinja, izborna vina in vedno sveže pivo. — Cenjenemu učiteljstvu se priporoča. Zoran Ražem

Telefon št. 28-57

KUPUJTE
PRI TVRDKAH,
KI OGLAŠUJEJO
V NAŠEM LISTU!